

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 569/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Peter Franko, advokátska kancelária s.r.o, Popradská 82, Košice, proti uzneseniu Mestského súdu Košice sp. zn. 88K/8/2024 z 24. apríla 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

- Sťažovateľka označená v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. júna 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením mestského súdu označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie a priznal jej náhradu trov konania.
- Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka v postavení dlžníka podala 10. apríla 2024 návrh na vyhlásenie konkurzu na svoj majetok v súlade s § 11 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“).
- K elektronicky podanému návrhu na vyhlásenie konkurzu priložila sťažovateľka všetky prílohy podľa § 12 ods. 5 zákona o konkurze a reštrukturalizácii, tzn. zoznam svojho majetku, zoznam svojich záväzkov, zoznam svojich spriaznených osôb, poslednú riadnu účtovnú závierku vrátane správy audítora, ako aj zmluvný prehľad.
- Sťažovateľka však pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu nedopatrením nezaplatila na účet mestského súdu preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu v zmysle § 13 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii. Spravila tak až 15. apríla 2024 (tzn. 5 dní

po podaní návrhu), o čom v ten istý deň elektronickým podaním informovala mestský súd a na preukázanie dodatočného zaplatenia preddavku predložila sťažovateľka mestskému súdu v prílohe svojho podania príslušný platobný príkaz.

5. Uznesením sp. zn. 88K/8/2024 z 24. apríla 2024 mestský súd návrh sťažovateľky na vyhlásenie konkurzu odmietol z dôvodu, že sťažovateľka v postavení navrhovateľa (dlžník) pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu nezaplatila na účet súdu preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu vo výške 1 500 eur.

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Podstatou argumentácie sťažovateľky je skutočnosť, že podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie mestského súdu je arbitrárne a nepreskúmateľné.

7. Sťažovateľka je presvedčená o tom, že argumentácia, na základe ktorej mestský súd odmietol návrh na vyhlásenie konkurzu bez toho, aby sťažovateľku vyzval na odstránenie jeho nedostatkov, a súčasne napriek tomu, že sťažovateľka preddavok zaplatila (síce po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu, ale pred tým, ako o ňom mestský súd meritórne rozhodol), je natoľko neprípustne formalistická a neberúca ohľad na podstatu a účel príslušnej právnej úpravy a účel platenia preddavku, že je ju nutné považovať za arbitrárnu a ústavne neudržateľnú.

8. Mestský súd dospel k záveru, že preddavok musí byť v plnej výške uhradený na účet súdu ešte pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu. Nezaplatenie preddavku pred podaním návrhu podľa mestského súdu predstavuje neodstrániteľný nedostatok, čím mestský súd odôvodnil skutočnosť, že sťažovateľku nevyzval na doplnenie podaného návrhu. Mestský súd sa súčasne domnieva, že nápravu nie je spôsobilé zabezpečiť ani dodatočné zaplatenie preddavku (t. j. až po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu). Takýmto nepotrebné nadmieru prísny jazykový výklad slovného spojenia „pred podaním návrhu“ podľa sťažovateľky mestský súd a) rezignoval na teleologický výklad právnej normy, t. j. uspokojenie veriteľov v čo najkratšom čase, b) vytvoril týmto procesným postupom prekážky na realizovanie práva na prístup k súdu (potreba opätovného podávania návrhu, predlžovanie veci), c) poprel zmysel platenia preddavku v konkurznom konaní *ex ante*, ktorým je odstránenie pochybností o majetnosti dlžníka, a d) nezohľadnil ideu efektívneho konkurzného konania zvýraznenú povinnosťou súdu vyzvať na odstraňovanie väd podaní.

9. Podľa sťažovateľky mestský súd mal k dispozícii aj iné možnosti, aby aplikoval právo ústavnoprávne konformným spôsobom, napr. teleologický výklad normy, t. j. aby návrh na vyhlásenie konkurzu neodmietal, ak v čase rozhodovania bol preddavok na úhradu nákladov správcu uhradený, a začal konkurzné konanie.

10. Sťažovateľka je toho názoru, že na účely dosiahnutia čo najkratšieho uspokojenia veriteľov (proveriteľský účel konkurzného konania) súd mal zvoliť iný postup a výklad, ako zvolil. Existuje aj menej (do základných práv) zasahujúci spôsob interpretácie právneho predpisu, ktorý je síce *contra verbis legem*, ale v konečnom dôsledku napĺňa účel zákona a konkurzného konania viac.

11. Totiž odmietanie návrhu na vyhlásenie konkurzu v čase, keď už je preddavok uhradený, vedie nehospodárne k opätovnému podávaniu návrhov, riziku zmeny hospodárskej situácie u dlžníka, predlžovaniu veci, a tým k nebezpečenstvu uspokojenia veriteľov.

12. Sťažovateľka tiež poukazuje na to, že k takémuto postupu ju legitimizovalo aj v procesnom práve všeobecne prijímané pravidlo, že pre súd má byť rozhodujúci skutkový, resp. právny stav existujúci v čase rozhodovania súdu.

13. Podľa sťažovateľky odmietnutím návrhu na vyhlásenie konkurzu z dôvodu nezaplatenia preddavku pred jeho podaním mestský súd vytvoril bez akejkoľvek opory v zákone osobitnú privilegovanú kategóriu väd návrhu, v ktorých prípade by súd navrhovateľa na odstránenie vady – nezaplatenie preddavku nemusel, resp. nemal vyzývať. Takúto formalistickú interpretáciu je podľa sťažovateľky nutné považovať za odporujúcu účelu zakotvenia inštitútu preddavku v zákone o konkurze a reštrukturalizácii a svojvoľnú.

14. Sťažovateľka je toho názoru, že súd pri výklade právnych noriem zvolil do základných práv zasahujúci a neproporcionálny prístup. Právno-teoretické inštrumentárium, judikatúra ústavného súdu, materiálna ochrana základných práv, právo na prístup k súdu ho oprávňovali dospieť k výkladu o tom, že je možné považovať preddavok za uhradený, ak v čase podania návrhu na konkurz nebol pripísaný na účet súdu, ale v čase rozhodovania áno.

15. Sťažovateľka má vedomosť o rozhodnutí ústavného súdu v obdobnej veci (IV. ÚS 157/08), v zmysle ktorej je účinným prostriedkom nápravy v týchto prípadoch podanie nového návrhu na vyhlásenie konkurzu. Podľa názoru sťažovateľky takýto prístup opomína zodpovednosť štatutárnych orgánov dlžníka za omeškanie s podaním návrhu na konkurz (§ 11 ods. 2 zákona o konkurze a reštrukturalizácii), ktorá môže mať popri súkromnoprávnej zodpovednosti (najmä § 11 a § 11a zákona o konkurze a reštrukturalizácii) aj trestnoprávnu zodpovednosť (trestný čin marenia konkurzného alebo vyrovnacieho konania).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

17. Predmetom konania o ústavnej sťažnosti je preskúmanie opodstatnenosti argumentácie, ktorou sťažovateľka namieta ústavne nekonformné riešenie otázky nemožnosti zaplatenia preddavku na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu.

18. Ústavný súd prioritne uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

19. K vzťahu medzi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom

súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

20. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd) je tiež zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Základné právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa stal po splnení predpokladov ustanovených zákonom účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej efektívne umožní (mal by umožniť) stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú.

21. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

22. Ústavný súd teda skúmal, či sa mestský súd odchyľil od prípustného výkladu aplikovaných právnych noriem, a pristúpil k preskúmaniu zlučiteľnosti napadnutého uznesenia mestského súdu sp. zn. 88K/8/2024 z 24. apríla 2024 s ústavou a dohovorom.

23. Ústavný súd sa oboznámil s napadnutým uznesením mestského súdu, aby posúdil zlučiteľnosť jeho obsahu s limitmi čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, t. j. posudzoval jeho ústavnú udržateľnosť. Sťažovateľka napáda prílišný formalizmus pri posudzovaní zaplatenia preddavku na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu. Ústavný súd konštatuje nedôvodnosť argumentácie sťažovateľky, pričom v konkrétnostiach k tomuto uvádza nasledujúce skutočnosti.

24. Podľa § 13 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii navrhovateľ je povinný pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu zaplatiť na účet súdu preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu. Zaplatenie preddavku je navrhovateľ povinný v návrhu na vyhlásenie konkurzu doložiť dokladom osvedčujúcim jeho zaplatenie. Ak súd návrh na vyhlásenie konkurzu odmietne alebo súd nezačne konkurzné konanie z iného dôvodu alebo navrhovateľ pred začatím konkurzného konania vezme návrh späť, preddavok sa vráti navrhovateľovi.

25. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia mestského súdu vyplýva, že mestský súd návrh sťažovateľky na vyhlásenie konkurzu odmietol z dôvodu, že po preskúmaní návrhu na vyhlásenie konkurzu bolo zrejmé, že tento v čase podania neobsahoval zákonom ustanovené náležitosti, keďže sťažovateľka pred podaním návrhu nezaplatila na účet súdu preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu vo výške 1 500 eur, pričom uvedené peňažné prostriedky boli pripísané na účet súdu 16. apríla 2024, čo korešponduje s dátumom 15. apríla 2024, počas ktorého sťažovateľka realizovala platbu preddavku. K realizovaniu platby preddavku tak došlo 5 dní po podaní návrhu. Vzhľadom na skutočnosť, že preddavok musí byť v plnej výške uhradený na účet súdu ešte pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu, uvedený nedostatok mestský súd považoval za neodstrániteľný, preto samostatným uznesením nevyzval sťažovateľku na doplnenie predmetného návrhu. Ani skutočnosť, že sťažovateľka uhradila preddavok po podaní návrhu,

v danom prípade nekonvaliduje absenciu zloženia preddavku na účet súdu pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu (bod 18 odôvodnenia).

26. Ústavný súd konštatuje, že v tejto veci sťažovateľka zanedbala svoju zákonnú povinnosť (čo napokon ani v ústavnej sťažnosti nepoprela) a preddavok síce zaplatila, ale až po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu. Sťažovateľka sa tak sama vystavila zákonnému následku v podobe odmietnutia návrhu, keďže uvedená podmienka (povinnosť zaplatiť preddavok pred podaním návrhu) vyplýva explicitne z § 13 ods. 1 zákona o konkurze a reštrukturalizácii.

27. Tým, že mestský súd konal v rámci citovaných ustanovení, ktoré vzhľadom na ich znenie je potrebné považovať za kogentné, iný výklad nie je možný, pretože tento by bol výkladom *contra legem*, čo z hľadiska ústavnoprávneho nie je žiaduce. Na tomto mieste ústavný súd vyslovuje ústavnú udržateľnosť právneho záveru mestského súdu, podľa ktorého bolo potrebné návrh na vyhlásenie konkurzu odmietnuť z dôvodu, že preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu nebol zaplatený pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu.

28. Ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že sťažovateľka zároveň mala objektívnu možnosť riadne uplatniť svoje procesné práva, t. j. zaplatiť preddavok a podať návrh, a bolo na jej zväžení, kedy tak učiní. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd nestotožňuje s argumentáciou sťažovateľky týkajúcou sa nadmerne formalistického prístupu mestského súdu pri posúdení splnenia podmienok na zaplatenie preddavku na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu vyžadovaných zákonom o konkurze a reštrukturalizácii. Nedodržaním prísne stanovených a vyžadovaných formálnych podmienok na zaplatenie preddavku sa preto sťažovateľka sama vystavila zákonom predvídanému následku v podobe odmietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu. Následok odmietnutia návrhu na vyhlásenie konkurzu v podobe nutnosti podania nového návrhu na vyhlásenie konkurzu preto nemá povahu ústavne neudržateľného následku, ktorým by sťažovateľke bola spôsobená ujma. Zároveň nie je možné súhlasiť so sťažovateľkou, že v jej veci došlo k porušeniu jej práva na prístup k súdu. Sťažovateľka totiž mala na výber, či zaplatí preddavok na úhradu odmeny a výdavkov predbežného správcu včas (teda ešte pred podaním návrhu na vyhlásenie konkurzu).

29. Právne závery obsiahnuté v napadnutom uznesení mestského súdu nevykazujú znaky arbitrárnosti, zjavnej neodôvodnenosti či svojvôle, čo by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľili od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým zásadne popreli jeho účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

30. Ústavný súd sa napokon odvoláva na svoju doterajšiu judikatúru, ktorej súčasťou je aj právny názor, v zmysle ktorého je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť a toho, či sú splnené iné zákonom ustanovené náležitosti, zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré na konanie o ňom ustanovuje príslušný právny predpis (napr. m. m. I. ÚS 94/05, IV. ÚS 303/07). V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že uvedené obdobne platí, aj ak ide o skúmanie náležitostí návrhu na vyhlásenie konkurzu.

31. V súvislosti s naformulovanými námietkami arbitrárnosti atakujúcimi napadnuté uznesenie mestského súdu ústavný súd uvádza, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy.

32. Po preskúmaní relevantných častí napadnutého uznesenia mestského súdu ústavný súd konštatuje, že nedostatky ústavnoprávnej relevancie vo veci sťažovateľky nezistil. Ústavný súd považuje uznesenie mestského súdu sp. zn. 88K/8/2024 z 24. apríla 2024, ktorým bolo rozhodnuté o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu, za ústavne udržateľné.

33. Ústavný súd uzatvára, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým rozhodnutím mestského súdu došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, ktoré by malo ústavnoprávnu relevanciu. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že mestský súd sa vysporiadal so skutočnosťami rozhodujúcimi pre odmietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu ústavne udržateľným spôsobom. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia nevyplýva jednostrannosť ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. K porušeniu označených práv sťažovateľky nedošlo z dôvodu, že predpoklady, za ktorých mestský súd odmietol návrh na vyhlásenie konkurzu, posúdil mestský súd materiálnym spôsobom, teda podľa ich skutočného obsahu, z čoho vyvodil, že sú splnené predpoklady na odmietnutie návrhu.

34. Na základe dosiaľ uvedeného ústavný súd konštatuje, že mestský súd primeraným spôsobom vysvetlil podstatu právnej úpravy aplikovanej v danej veci. Ústavne konformným spôsobom rozhodol o odmietnutí návrhu na vyhlásenie konkurzu, pričom jeho úvahy vyplývajúce z napadnutého rozhodnutia rešpektovali zákonné limity. Odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí mestského súdu preto možno považovať za ústavne akceptovateľné. Ústavný súd preto nezistil v skutkových a právnych záveroch napadnutého rozhodnutia mestského súdu nič, čo by nasvedčovalo jeho arbitrárnosti alebo ústavnej neakceptovateľnosti, pre ktoré by mohlo byť považované za ústavne nekonformné.

35. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

36. Mestský súd ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom dospel k záveru, že sú splnené zákonné predpoklady na odmietnutie návrhu na vyhlásenie konkurzu, pričom vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlil dôvody, ktoré viedli k tomuto záveru. Tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný (a teda ústavne neudržateľný), preto absentuje akákoľvek príčinná súvislosť medzi uznesením mestského súdu a označenými právami sťažovateľky.

37. Pretože v danom prípade mestský súd pri svojom rozhodovaní nevybočil z existujúceho rámca platných a účinných právnych predpisov a svoje závery dostatočným spôsobom odôvodnil, ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou uplatnené námietky atakujúce arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia sú zjavne neopodstatnené, teda nesignalizujú existenciu príčinnej súvislosti s možným porušením jej práv podľa ústavy a dohovoru. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

38. Vzhľadom na to, že ústavný súd konštatoval zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti, ostatnými návrhmi obsiahnutými v ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia a priznanie náhrady trov konania) sa už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. októbra 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu